

קורס ACI מס' 12: מדריך ללוחם הרוח, חלק ג'

שלב חמישי בלימודי ה-Madhyamika

על-פי שיעוריו של ג'שה מייקל רואק'

תרגום, עריכה והגשה

לאמה דבורה-הלה

רמת גן, יולי, 2008

שיעור 9

(מנדלה)

(מקלט)

ערב טוב לכם.

אז נשתמש בברכת המקום.¹ גם היום שלפתי ספר מהמדף. והפעם זה היה **שי עגנון**. וכמנהגי אני פותחת והדף שנפתח זה השיעור של היום, זה פרשת היום, והוא בא ומלמד אותנו על סיבות. אז בואו תקשיבו, רק קטע קצר אחד שאני מקריאה לכם.

"מוצא שפתי אשמור ואכתוב ואספר מעשה אליעזר בנו של הרב רב בנימין חבר נעוריו של זקננו רב אשר ז"ל. אבל קודם לכן אספר את גדולת זקננו ז"ל ואת רוב עושרו וצדקתו שבכלל מעשה זקננו אתה מוצא מעשה אליעזר. כמו שכתבנו בקונטרס שלפני זה, היה זקננו מקיים את התורה מאושר ועושה צדקה וחסד, ובזכות צדקה וחסד שעשה ברכו בבת נאה. נאה במעשיה ונאה ביופייה!"

"בזכות צדקה וחסד שעשה זקננו - הבת המוצלחת לא באה מהזרע ומהביצית, היא באה מהצדקה ומהחסד!"

ורק לסיים את הקטע הזה ובוה נפסיק,

"מרוב חיבתה דחה זקננו כל שידוך שהיו מציעים לבתו - זאת אומרת הוא לא רצה להיפרד מבתו -
"אף שהיו בין המשודכים בני גדולים מופלגים בתורה שהיו ראויים לה הן מצד עצמם והן מצד
אבותיהם" ☺

אז אנחנו צריכים לעזור לו.

א. הריקות של התהוות ושל היפסקות

אז אנחנו דיברנו על הריקות של סיבות והיום נמשיך ונדון ב **ריקות של תוצאות**.

זה בעצם האספקט המעניין יותר של השקפת העולם של המדיימיקה פרסנגיקה שאותה מאסטר שנטידווה מלמד בפרק הזה. זו למעשה הסיבה ללמוד את האסכולה הזאת, מכיוון שהיא מציגה השקפת עולם שמסתכלת בריקות של סיבות ובריקות של תוצאות ולכן מסתכלת על הטבע האולטימטיבי של הסיבות והתוצאות, ומאפשרת לנו לעבור מעבר לטעות שאנחנו כל הזמן עושים בתפיסתנו השגויה שטבולה בבורות של האי הבנה הבסיסית איך דברים פועלים.

כי זה מה שמסבך אותנו. אנחנו לא מבינים איך דברים עובדים, יש לנו הבנה לא נכונה של סיבתיות. אז אנחנו כל הזמן רוצים להיות מאושרים ואנחנו כל הזמן זורעים זרעים של סבל. אנחנו כל הזמן לא רוצים סבל ואנחנו עושים בדיוק את הדברים שמביאים סבל.

¹ במהלך קורס זה, שהתקיים בבית הצנחן ברמת גן, בכל אחד מימי הקורס המורה שלפה באופן רנדומאלי ספר ממדף הספרים ששם, ונתנה לימוד על קטע רנדומאלי מתוך אותו ספר.

הריקות של תוצאות

עכשיו אנחנו עוברים להוכחה הבאה שהוא מזכיר אותה בקיצור כאן. אמרו

ཡིད་མེད་སྐྱི་འགོག་གི་གཏན་ཚིགས།

Yu me kye gok gi tentsik

אז זה מסוג הדברים שקשה לתרגם.

Tentsik זה הוכחה

Yu זה קיים

Me זה לא, אז לא במובן לא קיים

Kye זה להיווצר או להתחיל או לצמוח

gok זה להפריך, הפרכה או הכחשה

אז עכשיו תתרגמו את זה לעברית ☺ יש לכם את כל המילים ☺

זאת ההוכחה שבאה להכחיש שדברים שקיימים או לא קיימים יכולים לצמוח.

ואנחנו נגיד שזאת הוכחה שבאה להוכיח את הריקות של תוצאות.

קודם היה לנו רסיס היהלום - זה היה ריקות של סיבות. עכשיו הוכחה של ריקות של תוצאות. התהליך של צמיחה, של גדילה, של התפתחות, על זה מדברים. ה-*Kye* פה זה דברים שמתפתחים.

אנחנו מזכירים את ההוכחה בקורס הזה - כדי ממש להיכנס אתם צריכים להיות

מאוד רגועים,

בתנאי מדיטציה,

בשתיקה,

אחרי שעשיתם המון חסד בעולם

ולבכם נפתח בחמלה ואהבה ליצורים

ובמסירות גדולה למורים,

ואז במדיטציה אתם תראו את הדברים. אז נעשה את זה פעם כשהתנאים יהיו נכונים; בינתיים אנחנו שותלים זרעים.

1. האפרוח והביצה:

הפולמוס עם אסכולות לא בודהיסטיות, הסמקיייה ודומותיה

בזמן שהזרע קיים, האם הנבט קיים? האם האפרוח ישנו כשהביצה ישנה?

זו הדעה של *הסאמקיייה*, *האסכולה של הנומריסטים*, של "המונים", האסכולה הקדומה של ההינדו, ובגלל זה יש כאלה שלא יאכלו ביצים כי האפרוח כבר בפוטנציה שמה.

אמרו

གྲངས་ཅན་པ།

Drang chenpa

Drang זה ספירה או מספרים.

זה האסכולה של הנומריסטים, זה השם שלה בטיבטית.

הם יגידו

ཧུ་དུ་སུ་ཡུཔ་དུ་བྱེད་བྱུ་

gyu du su yupay drebu

du – זמן

gyu - סיבה

gyu du su – בזמן של הסיבה

Yupa - קיים או קיימת

Drebu - תוצאה

כלומר הם יגידו ש-התוצאה כבר קיימת בזמן שהסיבה ישנה; הפוטנציאל טמון בתוך הסיבה. מה אומרת היהדות? הם גם יגידו אותו דבר; היהדות אומרת ש- הנבט קיים פוטנציאלית בתוך הזרע. לא רק היהדות אומרת את זה, גם כל מה שבא מהנצרות וכך הלאה, ואין אף אסכולה בודהיסטית שמסכימה עם זה, אפילו לא האסכולות הנמוכות. למה?

כדור של פלסטלינה

חלק מכם היו כאן כשעשינו את הניסוי עם הפלסטלינה. אז תחשבו רגע שיש לי כדור פלסטלינה ביד. לקחתי כדור פלסטלינה ואחר כך נעצתי פנימה את האגודל, עשיתי חור, אחר כך עשיתי ידית וזה היה ספל.

הסאמקיה יגידו שהספל כבר היה בתוך הפלסטלינה. זה מה שהם יגידו. שהתוצאה ישנה בזמן הסיבה. עכשיו אני מחזיקה את הכדור פלסטלינה. האם הספל נמצא בתוך הכדור פלסטלינה? לא. למה? כי אני יכולה לעשות מזה משהו אחר! ובאותו תרגיל עשינו משהו אחר, עשינו בייגלה. נכון? התחלתי עם החור ועם האגודל בתוך הפלסטלינה, והפלא ופלא עשיתי בייגלה!

האם הכדור פלסטלינה הוא סיבה? לא מצד עצמו. אני יכולה גם לא לעשות איתו כלום. הוא יכול להתייבש ואני לא אוכל לעשות כלום אפילו אם אני ארצה, נכון?

אני לא יכולה להגיד שהוא סיבה עד שאני לא חושבת עליו כעל סיבה. כדי שהוא יהיה סיבה אני כבר צריכה לחשוב על הספל שאני הולכת לייצר. כבר צריך להיות לי מושג של ספל או בייגלה או משהו שאני הולכת לעשות עם הפלסטלינה הזאת ואז זה יהיה סיבה למשהו. אבל לפני זה, אני אפילו לא יכולה לקרוא לזה סיבה - זה פשוט פלסטלינה. ואפילו זה לא, אם אני אנתח.²

אז הפלסטלינה היא לא מצד עצמה סיבה.

כדי שאני אגיד שהתוצאה נמצאת בתוך הפלסטלינה, אני כבר צריכה שיהיה לי רעיון של התוצאה. אז אני נותנת לה איזשהו קיום עצמי, בעוד שאין שמה תוצאה שקיימת מצד עצמה, בלי המושג שלי שאני אשליך, בלי הרעיון שלי של מה אני הולכת לעשות עכשיו עם הפלסטלינה.

אז הרעיון הזה של הסמקיה ושל מי שטוען ככה חוטא באי הבנה של הריקות של הסיבות והתוצאות. כשאני אומרת: כן, הספל נמצא בפלסטלינה, כבר יש לי את כל התהליך שמפה אתחיל ופה אני אסיים, אני נותנת קיום עצמי לתהליך הזה, ואין [קיום כזה] - בלי שאני אשליך אותו.

זה ריק. בלי שאני אשליך את כל הדבר הזה,
זה לא פלסטלינה, זה לא ספל, זה לא תהליך של יצירה.
עד שאני באה ומשליכה את כל הדבר הזה, מהקארמה שלי.

² אזכור לתהליך האנליזה של הפרסנגיקה על מנת לבחון את ריקותם של דברים.

"מו שי": ארבע אפשרויות

אז אנחנו בהוכחה הזאת של הריקות של תוצאות, ויש לה ארבעה חלקים. קוראים לזה בטיבטית

མུ་ཤི།

Mushi

אמרו *Mushi*

Shi זה ארבע.

ארבע קומבינציות. יש או שלוש או ארבע.

פה כל אחד מהארבעה מתחיל ב: 'זה לא נכון'.

1. זה לא נכון שהתוצאה קיימת בזמן הסיבה

הקומבינציה הראשונה זה: "זה לא נכון שהתוצאה קיימת בזמן הסיבה". ועל זה דיברנו עכשיו. ולמעשה זה היה התרגיל של הפלסטלינה.

2. זה לא נכון שהתוצאה לא קיימת בזמן הסיבה

אחרי שטרחת להסביר לכם למה התוצאה לא קיימת בזמן הסיבה, הוא אומר: זה לא נכון שהתוצאה לא קיימת בזמן הסיבה.

למה לדעתכם זה לא נכון? כי כשאני מדברת על סיבה ואני מדברת על תוצאה, יש לי כבר רעיון מה הסיבה ומה התוצאה, בעוד שאין להם שום קיום עצמי. אז הם לא קיימים מצד עצמם, לא בזמן, לא לפני, לא אחרי, לא באמצע.

אבל זה עוזר לנו ללבן לעצמנו, לתפוס את עצמנו ב-*gakja*, כי כל הדבר הזה זה *gok*. זה הפרכה, זה הכחשה. אנחנו צריכים להגיע לחוויה שמה שאני חושבת כקיים באיזה קיום עצמאי, הוא בעצם ריק. שהאופן שבו אני חושבת הוא שגוי, אני צריכה לתפוס את עצמי בשגיאה.

זה עתה הוכחנו שהתוצאה לא קיימת בזמן הסיבה. עכשיו שתיים אומר זה גם לא נכון שהתוצאה לא קיימת בזמן הסיבה. מכיוון שאני פה מדברת על הקיום האולטימטיבי שלהם. בהוכחות האלה על ריקות, אנחנו מדברים לא על הקיום הכוזב של דברים, אלא על הקיום האולטימטיבי של דברים. אנחנו מחפשים להוכיח שהם לא קיימים באופן אולטימטיבי.

שלוש וארבע הם תוספת שאריה נגרג'ונה מוסיף כדי "לכסות את כל הבסיסים".

3. זה לא נכון שהתוצאה גם קיימת וגם לא קיימת בזמן שהסיבה ישנה. זה "גם וגם". ו-

4. זה "לא ולא". איך תגידו את זה בעברית? זה יוצא בלתי אפשרי. "זה לא נכון שהתוצאה לא גם קיימת וגם לא קיימת ☺ בזמן הסיבה." זה יוצא משהו שקשה מאד להגיד בעברית.

כדי להבין את ההיגיון שכאן אנחנו יכולים להיעזר בכתיב לוגי. לשם כך צריך מילון קטן של סימנים. אז הסימנים שאני משתמשת,

A זה הסיבה,

B יסמן את התוצאה,

הגל הזה ~ זה סימן של שלילה, זאת אומרת אם כותבים B~ מתכוונים שאין תוצאה.

וה- V ההפוך 'A' זה סימן של 'ו-', כמו המילה "ו-" בעברית.

והסימן הזה '≈' אומר "בו זמנית". כלומר אם כתוב $A \approx B$, הכוונה היא שהתוצאה קיימת בו זמנית עם הסיבה.

אז כעת נוכל לנסח את כל ארבע הקומבינציות בסימונים לוגיים:

$$1. \sim (A \approx B)$$

זה לא נכון שבזמן שיש סיבה A, באותו זמן יש תוצאה B - אמרנו שזה לא נכון.

$$2. \sim (A \approx \sim B)$$

אחר-כך אמרנו בזמן שיש סיבה A אין תוצאה $\sim B$. ואמרנו שגם זה לא נכון.

$$3. \sim (A \approx (B \wedge \sim B))$$

שלוש אומר שזה לא נכון להגיד שהתוצאה גם קיימת וגם לא קיימת בזמן שיש את הסיבה. אם אני אגיד ש-A קורה בו זמנית עם B ולא B - כל זה לא נכון.

$$4. \sim (A \approx \sim (B \wedge \sim B))$$

וארבע - פה B ולא B, $(B \wedge \sim B)$ אבל עכשיו שמתי סימן שלילה לפני הכול $[\sim (B \wedge \sim B)]$ זה מה שמנסים כאן להגיד, עכשיו אתם תגידו את זה בעברית ☺ זה יוצא בלתי אפשרי בשפה להגיד, בלי שזה יישמע שטויות. אבל יש הגיון במה שהוא רוצה להגיד.

אני אחזור בשבילכם.

1. אומר: זה לא נכון שהתוצאה קיימת בזמן שהסיבה קיימת.

2. מה אומר שתיים? זה לא נכון שהתוצאה לא קיימת בזמן שהסיבה קיימת.

3. מה אומר שלוש? הוא אומר: זה לא נכון שהתוצאה גם קיימת וגם לא קיימת בזמן שהסיבה קיימת.

4. ומה אומר ארבע? הוא אומר: זה לא נכון שהתוצאה גם לא קיימת וגם קיימת ☺ בזמן שהסיבה קיימת.

בקיצור הוא מכסה את כל האפשרויות, אין יותר אפשרויות מבחינה לוגית. אם תנסו תראו. זה מכסה את הכול.

באופן אולטימטיבי לכל הדיון הזה אין טעם. אני מדברת על סיבות, על תוצאות - אין להם קיום אולטימטיבי. אז אני לא יכולה לדבר על הבו-זמניות שלהם. "איזה מן הבנות של האישה העקרה יותר יפה?" ☺ זה מה שאני שואלת פה!

זה כל מה שהוא מנסה להגיד בהוכחה הזאת.

והסיבה להוכחות האלה, שהן הוכחות לוגיות, היא כי אנחנו חושבים במושגים. אנחנו חושבים בצורה של גרירות לוגיות וכך הלאה. אז הן באות להשתמש בהגיון הרגיל שלנו - הגיון רגיל אבל טוב, נכון. ועם ההגיון הזה אנחנו מגיעים לריקות של התוצאות. זה כל מה שיש פה.

אז כאמור כל הדיון הזה בא, כדי להתווכח עם הסמקיה, שטענו שהתוצאות קיימות בזמן שהסיבה קיימת. וזה אותו הדבר כשאני שואלת "האם הנבט קיים בזמן שהזרע קיים?", האפרוח והביצה, כל זה.

אז אתם יכולים לאכול ביצים ☺, בתנאי שגידלו את התרנגולות באופן הומאני, בתנאי שלא פגעו בתרנגולות בתהליך הגידול, אם תמצאו כאלה.

אז פה גמרנו להתווכח עם הסמקיה.

2. האם מה שאיננו דבר יכול לייצר דבר?

הפולמוס עם אסכולות בודהיסטיות המאמינות שלתוצאות יש טבע משל עצמן

עכשיו הוא לא מרפה; הוא גם מתווכח עם הבודהיסטים, כי יש אסכולות בודהיסטיות המאמינות בקיום עצמי של התוצאות.

འབྲུག་གྲུ་རང་བཞིན་གྱིས་ཡིན་པར་འདོད་པའི་ནང་པ།

drebu rangshin gyi yupar dupay nangpa

drebu - תוצאה

Rangshin – טבע עצמי

Gyi - מילת יחס

Yupar - יש לה

Dupay - אמונה

Nangpa - פירושו "פנימיים", כלומר – בודהיסטים, בניגוד לאסכולות הלא בודהיסטיות שהזכרנו קודם.

אלו הן אסכולות בודהיסטיות המאמינות שלתוצאות יש טבע עצמי כלשהו.

אמנם, הן לא מאמינות שסיבה ותוצאה קיימות בו זמנית, אבל - אתם זוכרים את האסכולה של האבהידהרמה? - הם אומרים שדברים באים מסיבות, והם נותנים איזה קיום עצמי לתוצאות ולסיבות. זו הייתה הבעיה עם האסכולות הנמוכות.

הם לא נכנסו לרמה הזאת של ריקות. הם משאירים את הדיון בריקות - בריקות של האדם – *Kang sak* - *kyi dak me* - והם לא נכנסים לא לריקות של הדברים שמרכיבים את האדם, ה-*Chukyi Dakme*. והם בכלל לא נכנסים לדיון של הריקות של תהליכים, של סיבות ותוצאות, וזה חיוני, כי זו השקפת העולם שמשחררת אותנו. אז עכשיו הוא מתווכח גם איתם.

דבר ולא-דבר

חשוב לזכור שבדיון הזה, כשאנחנו מדברים על דברים - אתם זוכרים אמרנו *Ngupo* זה היו דברים שמתפקדים;

ודברים שמתפקדים

הם דברים שבאים מסיבות,

הם דברים שנוצרים,

הם דברים שמשתנים.

דברים שבאים מסיבות הם משתנים: הם עוברים תהליך של התחלה, צמיחה, גידול ודעיכה, הם באים מקארמה. זה דברים שמשתנים.

אם אנחנו מאמינים שהתוצאות יש להם איזשהו קיום עצמי, אז ... אם דבר קיים מצד עצמו, אז הוא לא יכול להשתנות.

אז עם זה הוא מתווכח עכשיו. בפסוק 146 הוא אומר:

אם יש לדברים [קיום עצמי],
מה צורך יש אז בסיבות?

הוא אומר, אם הדברים כבר יש להם קיום עצמי, אז מה הם צריכים סיבות? הם כבר קיימים. אז בכלל אין מה לדבר על סיבות. אם הם בעצם לא קיימים, אז מה אלה צריכים סיבות?
אחר-כך בפסוק 147 הוא ממשיך עם העניין של תוצאה שיש לה קיום עצמי. הוא אומר:

**אפילו מאה מיליון סיבות
לא יתמירו את מה שאיננו דבר.**

ופה שוב, "דבר" - אתם צריכים לשים "דבר מתפקד", זה ה-*Ngupo*. זאת אומרת שהוא משתנה.
מה ש'איננו דבר' - זה דבר שהוא בלתי משתנה, דבר שהוא לא מתפקד, דבר שהוא קבוע.
הוא אומר: אם יש משהו כזה שהוא קבוע, כמו תוצאה שקיימת מצד עצמה, אז מאה מיליון סיבות לא ישפיעו על זה כי זה משהו שקבוע כבר, אי אפשר לשנות את זה, זה בלתי משתנה. שום סיבה לא יכולה לגרום משהו שהוא כבר קבוע.

בנסיבות שכאלו - כיצד הוא יופיע?

איך הוא ייווצר? אם הדבר הזה יש לו קיום עצמי, איך הוא ייווצר? כדי שהוא ייווצר הוא צריך לבוא מסיבות. הוא משתמש בטיעון של האסכולה הנמוכה, שאומרת שדברים באים מסיבות, אתם זוכרים?
אם זה דבר שהוא לא משתנה, איך הוא יכול בכלל להיגרם על ידי סיבות? כי דבר שנגרם על ידי סיבות הוא עובר תהליך, הוא משתנה. זה איך שקארמה עובדת. אז הוא אומר: איך הוא יכול בכלל להופיע?

ואיך עוד הוא יכול לקרות?

אם הוא לא יכול לבוא מתוך סיבות, איך עוד הוא יקרה? אז הוא מתווכח עם תוצאה שהיא בלתי משתנה.
אז זה הכל פיתוח של פסוק 146. אז קודם הוא אומר, דבר שיש לו איזה קיום עצמי, אז איך הוא יכול להיגרם בכלל? לא יכול להיגרם דבר שיש לו קיום עצמי. זה היה פסוק 147.
עכשיו פסוק 148 אומר:

**אם איננו קיים - כיצד יתפקד?
וכיצד יהפוך לדבר שמתפקד?**

הו, את אומרת שהוא לא קיים, אז איך הוא יתפקד? איך דבר שלא קיים יכול לתפקד בכלל? ואיך הוא יכול להפוך לדבר שמתפקד?
דבר לא מתפקד, בטיבטית זה יהיה

དམིགས་པ་

Ngu me

'מה שאיננו דבר', כי *Ngupo* זה דבר שמתפקד. דבר שלא מתפקד זה אותו דבר כמו להגיד שהוא איננו דבר.

וזה המדיטציה של אריה נגרג'ונה. הוא אומר: איך יכול דבר שלא מתפקד להפוך לדבר שמתפקד? עד לרגע שהוא יהפוך לדבר שמתפקד, הוא לא יחדל להיות בלתי מתפקד. אבל אין בכלל אפשרות לעבור בין הדברים, אין שום אפשרות: הוא בלתי מתפקד, בלתי מתפקד, בלתי מתפקד ... פתאום הוא מתפקד? אתה לא יכול לעבור ביניהם. אין שום דרך לעבור ביניהם.

הוא מביא את זה לאבסורד גמור בפסוק הבא [149], הוא אומר:

**כל עוד לא יחדל להיות לא-מתפקד,
אין מצב שבו הוא יהיה מתפקד,**

**ודבר שמתפקד הוא לא [אינו] לא מתפקד,
בלי שיהיה לו [שיהיה בעל] טבע כפול.**

זאת אומרת: אם הוא לא תפקד קודם, הוא לא יכול להתחיל לתפקד, אף פעם הוא לא יכול להתחיל. ואם הוא מתפקד הוא תמיד ימשיך לתפקד, הוא תמיד יעבור את ההשתנויות. אין חיבור בין שני העולמות האלה, אין שום חיבור. ואם את אומרת שיש חיבור, אז כאילו יש לדבר הזה טבע כפול: הוא גם מתפקד וגם לא מתפקד ... הוא אומר: שטות גמורה.

ואם זה מסבך אתכם, הלוגיקה הזאת, תחשבו על היישום של זה.

- תחשבו על כסף ☺. תחשבו על איך אתם מייצרים מזה כסף. זה איך שאנחנו עושים בקורס של הביזנס
- תחשבו איך אנחנו מייצרים מזה מערכות יחסים טובות. זה מה שאנחנו עושים בקורס של הזוגיות הרוחנית.

דברים לא יכולים להיווצר בלי שזרענו את הסיבות שלהם. הם לא יכולים להיות מצד עצמם שמה. **אם אני רוצה כסף, אני צריכה ליצור סיבות של כסף. אני צריכה ליצור סיבות של נדיבות.** מפני שהדברים לא קיימים באופן הכוזב הזה שזה נראה לנו שהם קיימים, זה לא שדבר גורם לדבר, מצד עצמו.

הדברים מעולם לא החלו, ולעולם אינם חדלים

בפסוק 150 הוא אומר:

**כך גם אין [עצמיות] לסיום של דברים,
וגם לא לדברים מתפקדים.
וכך העולם וגם כל הברואים -
מעולם לא החלו ולעולם אינם חדלים.**

כי התפיסה הקונבנציונלית שלנו של איך דברים נוצרים, היא לא נכונה. **תינוק לא בא מאבא ואימא.** יש לאבא ואימא השלכה של הריון והשלכה של תינוק, וכשהקארמה לא שמה - לא יכולים להיכנס להריון. כי לא מספיק אבא ואימא.

פעם לימדתי את קורס 6 בניו ג'רזי, והיו לי שתי תלמידות שהרבה שנים לא הצליחו להיכנס להריון, ובמהלך הקורס שתיהן נכנסו להריון ☺. כי הם עשו את מה שעובד. כי דברים לא באים מצד עצמם. אבא ואימא לא מייצרים תינוק. עובדה.

דברים לא מתחילים והם לא מסתיימים, לא מצד עצמם, לא כמו שאנחנו חושבים שהם קיימים. הם

מעולם לא החלו ולעולם אינם חדלים.

– [פסוק 151]

**ואם תנסה לנתחם, הוא אומר, - כל הדברים
משולים לחלום, או לגזע חלול.**

כמו שנתנו את הדוגמא קודם. כמו גזע של עץ בננה - אנחנו מתחילים לקלף ואנחנו מגיעים לכלום, להיעדר.

יש כאן קצת יותר קושי, בגלל שעכשיו אנחנו מדברים על ריקות של תהליכים, על ריקות של גרימה, של סיבתיות, בעוד שקודם דיברנו על ריקות של דברים, של הפצים.

כיצד בכול זאת נולדים תינוקות?

אז אם הדברים לא נגרמים כמו שאנחנו חושבים שהם נגרמים, אז איך בכל זאת יש תהליכים? איך בכל זאת נולדים תינוקות?

אז יש לי השלכה של עט - שזה משהו כאילו סטטי - כי עזרתי לאחרים לתפקד קודם. איך יש לי השלכה של התפתחות? של הריון ולידה, איך יש לי השלכה כזאת? מה קורה מבחינת קארמה?

יש תזווה קארמית, יש התפתחות בקארמה, יש דברים שבאים אחרי דברים אחרים, וגם הזרם הזה עצמו הוא השלכה. לשים אבא ואימא ואחר-כך תינוק - זה לכאורה. כדי שמאבא ואימא יצא תינוק, צריך שיהיה לי הקארמה לשים את האבא ואימא יחד והתוצאה של תינוק, אחד אחרי השני. אחרת, אם אין לי את הקארמה הזאת, אין תינוק.

זה למה לפעמים אנשים לא מצליחים להיכנס להריון, כי הקארמה של לראות את ההתפתחות הזאת חסרה. אז הם צריכים לשתול את הזרעים של הקארמה הזאת. מה הם צריכים לעשות דרך אגב? לטפל בתינוקות. במיוחד כאלה שאולי אין להם אבא ואימא, או זקוקים. ליצור את הזרעים לראות אחר-כך את ההתפתחות הזאת. אחרת, בלי הקארמה הזאת זה לא מספיק.

אז כל התפתחות שאנחנו בעצם חווים זה תזווה קארמית במינד שלנו: ככה הזרע והנבט, ככה התינוק והאבא ואימא ...

כיצד אנו מתגלגלים מגלגול לגלגול?

ככה הגלגולים שלנו, אותו הדבר -

מה זה נקרא שאני מתגלגלת לצורת קיום אחרת? זה לא שיש בית חרושת של גופות של ג'וקים, ועכשיו דחפו את הנשמה שלי לתוך הגוף הזה ותפרו בתפירה עדינה אצל המנתח הפלסטי, ועכשיו אני ג'וק.

לא! אם אני חווה את עצמי מתחילה ללעוס את הדבר הזה, זה מה שעושה אותי כלב. מה גורם לי להתחיל ללעוס את הדבר הזה? יש תזווה בקארמה שלי.

**עכשיו אני רואה את עצמי מנסה לכתוב עם זה;
אם תבוא קארמה פחות מוצלחת ותבשיל,
אני אראה את עצמי לועסת את הדבר הזה, וזה מה שיעשה ממני כלב.
זה רק תזווה בקארמה,**

וזה כל-כך קל.

ומאד קל ליפול. מאד, מאד, מאד קל ליפול, כי יש לנו המון קארמות קשות. אם אני מבינה שזה כל מה שזה, כל מה שזה זה תהליך קארמי, אז אני אתחיל לצבור את הקארמות, שיתחילו לגרום לדבר הזה³ להיות מטה של פיה, מטה קסמים. וזה כל מה שזה להתגלגל מחדש. זה הריקות של התוצאות.

אז להגיע להארה זה אומר להשתחרר מהכבלים של הקארמה. אנחנו כבולים עכשיו על ידי כבלים של קארמות שאנחנו צברנו בעצמנו, כמו ידינו על ידי

- המעשים שלנו
- האמירה שלנו
- והמחשבות שלנו

בעבר:

- בחיים אלה
- ובכל מה שקדם להם.

³ המורה מצביעה אל העט שבידה

זה הכבלים שכוכלים אותנו לסמסרה. אין שום כבלים אחרים. אין שמה מישהו שהחליט 'את תהיי בסמסרה ותסבלי'. אין מישהו כזה. אני משליכה אותי. אני משליכה אותי, מתוך הקארמה שלי.

התהליך כולו גם הוא השלכה

והתהליך הזה של ההשתנות וההתחלפות של הקארמה, גם הוא השלכה. גם זה ריק, אבל אנחנו תמיד משליכים את זה ככה. וגם הבודהות משליכים אותו ככה. החוכמה היא להשתחרר מהתהליך שכוכל אותי. מהתהליך שגורם לי סבל. וזה מייד מחזיר אותי למוסר.

כי איך אני אשתחרר מזה? אני צריכה להבין איך לייצר קארמות שיביאו אותי להשלכות אחרות. וזה רק על ידי שמירת נדרים, אך ורק. בשביל זה ניתנו הנדרים.

נדרי המוסר: חמלתם של הבודהות

הבודהות בחמלתם הגדולה, רואים אותנו תופסים את עצמנו כבולים על ידי כבלי הסמסרה,

הם מבינים את הריקות שלנו

הם מבינים את הריקות של הסבל שלנו

הם מבינים את זה שאנחנו תופסים את עצמנו סובלים

והם אומרים: איך נעזור להם? כי הם רואים אותנו מוארים, אין להם בעיה. אבל הם מבינים שאנחנו לא רואים אותנו מוארים. אז הם באים ומלמדים אותנו. מה הם מלמדים אותנו?

א. את המנגנון ואת התהליך, ו-

ב. איך לצאת - בודהה נתן את האמת הרביעית, נכון? הדרך לצאת. מה הדרך לצאת? 'כך עשה', 'כך אל תעשה'. זו הדרך.

ומכיוון שיש כל-כך הרבה דברים שאנחנו רוצים לעשות או לא עושים, אז הם נותנים לנו רשימה מנחה. יש רשימה קצרה מתוך אלה, עשרה או עשרים או מאה או מאתיים, זה רשימה קצרה. הוא אומר, תתמקדי באלה ותצאי. זה התפקיד של הנדרים. זה כל התפקיד שלהם. הם ריקים. אין להם איזה קדושה מצד עצמם מלבד זה שהם דרך להוציא אותנו מתוך הסבל.

ג. סמסרה ונירוונה

וזה מה שהוא כותב בהמשך של פסוק 151, הוא אומר:

ལྷན་པུ་ལྷན་པུ་ལྷན་པུ་ལྷན་པུ་ལྷན་པུ་

དེ་ལྷན་པུ་ལྷན་པུ་ལྷན་པུ་ལྷན་པུ་ལྷན་པུ་

nya-ngen de dang ma-de pa-ang

denyi duna kye par me

nya-ngen – כינוי מקוצר לנירוונה

De - לעבור

Dang - ו-

ma-de - לא לעבור

Denyi - טבע

**לעבור לנירוונה או לא לעבור כלל -
מבחינת טבעם - הם אותו הדבר.**

מבחינת טבעם הם אותו הדבר. הדיון הזה כבר היה לנו קודם, הוא חוזר על זה שוב פעם. **מבחינת טבעם הם אותו דבר.** מה זה טבעם? הריקות של דברים.

- **לעבור לנירוונה** זה תהליך אחד. זה תהליך של חיסול כל הנגעים, וחסול כל הזרעים של הנגעים הרוחניים. כל הנטיות לנגעים רוחניים. התהליך הזה ריק. התהליך של סיבתיות הוא ריק.

- **לא לעבור לנירוונה** זה תהליך אחר. גם הוא ריק.

- **מבחינת טבעם זה אותו דבר. שניהם ריקים.** ומכיוון ששניהם ריקים אנחנו יכולים לצאת לנירוונה, זה המזל.

- **ואנחנו צריכים ללמוד לעשות את זה מהר.** זו עוד נקודה חשובה. כיוון שהחיים שלנו מאד קצרים ואנחנו אוטוטוט על הסף של לאבד את היכולת לעשות את זה. עוד כמה שנים לא יהיה לי השכל לעשות את זה, והגוף לא יוכל לעשות את זה. אז אנחנו במרוץ עם הזמן.

אנחנו צריכים למצוא דרך מהירה, זו הטנטרה. ואנחנו צריכים להכין את עצמנו לטנטרה, כי הטנטרה לא עובדת מצד עצמה. צריך את הזרעים שיבשילו.

ה"שוויון" בין סמסרה ונירוונה

אז הרעיון שהזכרנו בפסוק 151 זה הרעיון הזה של השוויון בין נירוונה וסמסרה, דיברנו על זה כבר. **הם לא שווים - הם שווים מבחינת טבעם, מבחינת הריקות שלהם.** יש לזה שם. אמרו:

སྲི་ཤི་ལྷ་མཚན་གཉིས།

*Si Shi nyam nyi*⁴

אז *Si* זה קיצור מ-*Sipa* ו-*Sipa* זה חיים

Shi זה קיצור מ-*Shiwa*. ו-*Shiwa* זה שלווה, שפירושו כאן נירוונה

Nyam זה שווים

Nyi זה השניים

זאת אומרת השוויון של סמסרה ונירוונה.

ובמה הם שווים? בריקות שלהם.

אבל מבחינת האיכות של החוויה הם שונים לחלוטין. אדם שנמצא בנירוונה, נמצא במקום אחר לגמרי מאדם שנמצא בסמסרה. ובגלל ששניהם ריקים אפשר לעבור מאחד לשני.

⁴ בדף המונחים הטיבטי מופיע *Si Shi nyampa*

ג. הריקות של שלושת המעגלים

- שלושת המעגלים של ההשתוקקות

בפסוקים הבאים הוא מדבר בעצם על להחיל את ההבנה של ריקות על מה שאנחנו קוראים "שלושת המעגלים". אמרו:

མྱོད་པའི་འཁོར་གསུམ།

Sepay Korsum

אז *Sepa*, *Sepay* (זה הטיה של *Sepa*). ו-*Sepa* באנגלית אנחנו מתרגמים *craving*, זה השתוקקות, לפעמים נתרגם **אחיזה בדברים**, היאחזות בדברים או השתוקקות לדברים. שני המובנים ישנם כאן.

Kor פירושו מעגל

ו-*Sum* זה שלושה

אז שלושת המעגלים של השתוקקות או היאחזות. זה התרגום פה.

ואתם יכולים להחליף את המילה השתוקקות או היאחזות בכל דבר אחר. יש תמיד שלושה מעגלים, אנחנו משתמשים בדוגמא של *Sepa* של השתוקקות:

1. האובייקט

הראשון, אמרו:

མྱོད་པའི་གཞི།

Sepay Shi

ו- שוב *Sepa* זה אותה השתוקקות,

ו-*Shi* זה כאן במובן של בסיס או אובייקט

האובייקט שאליו אנחנו משתוקקים, הדבר שאליו אנחנו משתוקקים.

2. הסובייקט

אמרו:

མྱོད་པ་པོ།

Sepapo

זה העושה, זה האדם שמשתוקק.

3. האקט עצמו

ושלוש, אמרו:

མྱོད་པའི་བྱ་བ།

Sepay Jawa

ו-*Jawa* זה המעשה

זאת אומרת האקט של ההשתוקקות.

אז מה זה שלושת המעגלים?

1. אחד זה האובייקט - הדבר שאליו אנחנו משתוקקים
2. שניים זה האדם שמשתוקק, הסובייקט
3. ושלוש זה עצם ההשתוקקות, עצם המעשה של ההשתוקקות

ובמדיטציה שלנו על ריקות אנחנו צריכים ללמוד לראות את הריקות של שלושת המעגלים.

1. הריקות שלי, אם אני משתוקקת למהו
2. הריקות של הדבר שאני משתוקקת אליו
3. ועצם זה שאני בכלל נתונה לרגש של השתוקקות, עצם ההשתוקקות עצמה. זה הריקות של התחושה, של הרגש.

אותו דבר חל על דחייה או כל תהליך אחר. כל תהליך וכל פעולה, יש את שלושת המעגלים האלה.

אדם שמתרגל פרסנגיקה מדיאמיקה מאמן את עצמו, כל הזמן, בכל מה שקורה, לראות את הריקות של שלושת המעגלים. זו משתוקקת היא ריקה, או זו שנדחית, זה שעובר את התהליך, האובייקטים שכלפיהם התהליך מכוון או ממוקד עליהם, ועצם המעשה או התהליך.

וככל שניטיב להבין את הריקות הזאת, ככה תגדל שלוות נפשנו ויגדל אושרנו, ונסלול את הדרך לצאת מכאן.

וחיוני להבין את שלושתם. נגיד אני מבינה את הריקות שלי - זה כבר הרבה! אבל נגיד שאני מבינה, ואני לא מבינה שהאובייקט שלי ריק, אז עדיין אנשים יבואו ויעשו לי דברים רעים. כי הם לא ריקים, הם רעים מצד עצמם. אני חייבת להבין את הריקות של האובייקט, אני חייבת להבין איך זה שאני חווה עכשיו פגיעה, איך זה קארמה. אתם זוכרים אסכולת רק תודעה, עם הזרע שמבשיל ככה? [הלאמה פותחת את שתי הידיים, אחת מעל השנייה כמו פרח] אני, הדבר שאיתו נפגשתי, ועצם המפגש. כל אלה באים מאותו זרע קארמי, הם באים מאותו זרע, הכול בא מקארמה. הכול בא מאיך אני הייתי בעבר ועכשיו הדבר הזה מבשיל.

ככל שאני ממהרת להבין את זה, ככה אני פחות טובלת, ככה יש לי פחות נגעים רוחניים, ככה אני פחות מפתחת טינה או פחות מפתחת השתוקקות, ככה אני יותר מחזירה את השליטה אלי ואני מתחילה ליצור את עולמי.

- שלושת המעגלים של לימוד דהרמה.

אם אתם מסתכלים על הדברים האלה אחר-כך בבית, ואם זה קשה, מה אתם צריכים לעשות? להתפלל. ואז זה יום אחד יבוא. ויום אחד זה יהיה ברור כשמש. כזה: "איך יכולתי בכלל לא להבין". ☺

הטריק לזרוז את כל התהליך להתפלל למורים, לצבור הרבה הרבה חסד, תלמדו ריקות לאחרים זה יזרוז את ההבנה שלכם, תבקשו ברכה מהלאמות, תבקשו ברכה מהשושלת.

האם הלאמות יכולים לברך אתכם מצד עצמם?

מהקהל: לא

המורה: לא!

שלושת המעגלים חלים גם פה. אתם ריקים, הלאמה ריק, מעשה הברכה ריק. וזה מתפקד פרפקט. בגלל שזה ריק. אתם תזרעו את הזרעים, הם יבשילו, ואתם תרגישו שהלאמה מברך אתכם. וזה ירגיש באמת, כמו שהחדר הזה מרגיש באמת. בגלל שזה ריק. אם זרעתם את הזרעים. ואם לא - לא.

למה ג'ה צונגקפה הלך והתפלל חצי מחייו ללאמות שלו? האמונה הזאת בלאמות שותלת את הזרעים כדי שיום אחד יבוא החיזיון המדהים הזה ויגלה לי את כל התובנות. החיזיון הזה לא פועל מצד עצמו. החוכמה לא באה מצד עצמה. אין מורים שמלמדים חוכמה מצד עצמם. אין מורים קדושים מצד עצמם.

אני חייבת לשתול את הסיבות כדי שיבואו מורים ויגידו לי דברים מדהימים ואני פתאום אבין את הכל. ה"פתאום" הזה זה הבשלה של זרעים. ואותם חובה עליי לשתול.

אין הארה בלי מורים. כל אדם שהגיע להארה מוכרח היה לעבור דרך התהליך הזה של ליצור את המורים שלו ולהזמין את המורים שלו אליו. כל אדם חייב ליצור בחסדו את מוריו. הם ריקים, וזה למה הם יכולים להביא אותנו להארה. זה למה הם מתפקדים. זה למה אנחנו יכולים להגיע להארה דרך מורים, על ידי שאנחנו ניצור את הקארמה איתם.

המידה שבה מורה יכולה להועיל לכם היא לגמרי פונקציה של הכוח שאתם נותנים לה, והוא מתבטא בהתנהגות שאתם מתייחסים. אתם יוצרים את המורה בהתייחסות שלכם, מורה לא יכול לתת לכם חוכמה. הם רק משמיעים דציבלים וגם אותם, אם תנתחו, אז תגיעו לריקות שלהם. אתם נותנים לזה את המשמעות.

לא להפריע בשיעור דהרמה

אם באתם לפה אתם בטח מניחים שיש לי מה להגיד. למעשה אתם ככה יוצרים את ההשלכה שלכם של המורה. כי המורה היא ריקה. המורה לא מדברת דברי חוכמה מצד עצמה ולא מדברת שטויות מצד עצמה.

ואם אני חושבת שמה שיש לי להגיד עכשיו יותר חשוב ממה שהמורה אומרת, אני שותלת זרעים לא לקבל חוכמה, כי אני כבר יודעת, או כי יש לי משהו יותר חשוב ברגע זה, ואז זה מפחית מהחשיבות של מה שאתם מקבלים פה - כי אין לזה שום חשיבות מצד עצמו.

זה למה שיעורי דהרמה הם לא דינאמיקה קבוצתית, והם לא החלפה של דעות. יש לזה מקום - לא בשיעור דהרמה. זה מחליש, זה מוריד את הדהרמה לדרגת דבר רגיל, שגרת, ודבר שגרת לא יכול להוציא אתכם אל השמימי. לא יכול.

אני חושבת שמכל השיעור הזה, זה היה אולי החלק הכי חשוב, מה שאמרתי עכשיו. כי השיעורים האלה הם לא לבלות בצורה מעניינת את הזמן, או לתת לעצמנו תווית של 'אדם רוחני שמתעניין בדהרמה' - הדברים האלה לא מביאים להארה.

היינו בסדנה של אלכס והוא אמר: "לקרוא על יוגה לא מביא להארה. להתלבש כמו יוגי לא מביא להארה. אתה צריך להתנהג כמו יוגי, אתה צריך לתרגל כמו יוגי כדי להגיע להארה."

אז יש את התיפקוד לכאורה של השיעורים האלה. זה לא מה שמביא להארה. אתם חייבים להבין את הריקות של המורה, של השיעורים, ושלכם - שלושת הספירות. זה החלק הכי חשוב בכל הלימוד הזה.

- שלושת המעגלים של רוח והפסד

ובפסוקים בהמשך פה, מאסטר שנטידווה מדבר בעצם על זה.

[פסוק] 152 הוא אומר:

**ואם כל הדברים הם אמנם ריקים,
מה כבר נותר להשיג או להפסיד?**

- האם ההישג יש לו אופי עצמי?

- האם זו שמשיגה יש לה טבע עצמי?

- האם עצם פעולת ההישג יש לה טבע עצמי?

לא. כנ"ל לגבי הפסד. אם הפסדתי, קרה לי אבדן - שלושת המעגלים עוד פעם: מה כבר יש להשיג או להפסיד?

ד. הריקות של אהבה, שנאה וכו'

- הריקות של כבוד

מיהו זה שיכול אותך לכבד?

זה ריק גם. אם אני מרגישה שמכבדים אותי, זה בגלל שכיבדתי אחרים בעבר.

- את המורים שלי
- את ההורים שלי
- את האנשים שעזרו לי; במיוחד שמה חשוב

- הריקות של עלבון

מי יכול את פניך להלבין?

האם יש עלבון בעולם? בעולם הכוזב יש עלבונו. האם יש להם קיום עצמי? לא. אם הקארמה שם יהיה עלבון, אם הקארמה לא שם לא יהיה עלבון. אותם הדברים, אותם הדציבלים, יכולים להישמע עכשיו כשירת הלב, במקום כעלבון. לגמרי תלוי בקארמה.

- הריקות של עונג וסבל

[פסוק 153]:

מניין יבואו, עונג או סבל?
דברים נעימים או דוחים?
אם תחקרם, לאתר את טבעם,
מיהו זה שחושק ומה הדבר בו יחשק?

- של מי שנולד ומי שמת

[פסוק 154]:

ככה בחן את כל החיים בעולם:
מי הוא שמת, מי עומד להיוולד,

הריקות של המוות. כל התהליך הזה, של לידה, חיים מוות, מעבר לעוד חיים. ריק. הכול ריק.

- של קרובים ואויבים

ומיהו זה שכבר בא, מיהו זה
שקרוב, ומי זה שהוא ידידך?

האדם שאני אומרת, "זה הידיד שלי, בשבילו אני אלהם" - בן רגע הקארמה יכולה להתהפך, והוא יהיה האויב שלי. בן רגע.

אנחנו כל-כך מתרעמים על האויבים, ואנחנו כל-כך נצמדים לקרובים. הוא אומר: ומיהו זה שאויב, ומיהו זה שידיד? הקארמה יכולה להתחלף בן רגע. זה הכול מתוך הקארמה אני משליכה אותם ככה. אם אני

אלמד לייצר קארמה טובה, הם כולם יהיו האהובים שלי, כי אין להם טבע להיות מצד עצמם אויבים, או פוגעים, או כל דבר מעין זה.
כן.

מהקהל: אני רוצה לשאול, איך כל הפיתוח, הדיון הזה היפה, איך הוא נכנס בתוך האמירה שלכולנו יש המון המון אימהות?

המורה: הדברים הם ריקים מקיום עצמי, אבל הם קיימים ומתפקדים. הייתה לך בחיים האלו אימא, נכון? גם בחיים קודמים הייתה לך אימא. האימא הזאת התגלגלה לאנשהו, וזה יכול להיות האדם הבא שאת פוגשת. אז ברמה של המציאות הכוזבת - כל היצורים שאת פוגשת, הם אמהות שלך. אין ספק.

האם הם ריקים? כן. בוודאי. גם האימא שלך בחיים האלה היא ריקה, גם זה שאת חווה את עצמך כבת שלה, היא ריקה - שלושת המעגלים חלים גם שם, ובכל זאת את מתייחסת אליה באהבה ובחמלה.

לא להתבלבל. לא ליפול לזה שאם הוא ריק, אז הוא לא קיים. **בגלל ש[הוא] ריק, הוא קיים והוא מתפקד** בדיוק כמו קודם. אבל עכשיו אם את מבינה את זה, את יכולה להתחיל לכוון את התהליך, להגיע לגן עדן. זה הכול.

מהקהל: בעצם נראה שאני חיה בו זמנית בשני דברים.

המורה: פרפקט. אנחנו כל הזמן, בו זמנית, במציאות יחסית ומתפקדים בתוך המציאות הזאת, ושוחים בתוכה, ויש עוד רמה של מציאות אולטימטיבית, שאנחנו כל הזמן טובלים בה, רק אנחנו לא מודעים לה. ולכן לא משתמשים בידע הזה, ולכן אנחנו טובלים. אנחנו כל הזמן בו זמנית בשני המקומות. כן.

- הריקות של השואה

כן.

מהקהל: יש לי שאלה שנורא רציתי לשאול אותה דווקא בשיעור על ריקות, שמטרידה אותי. תמיד הייתי על להב של סכין בין ליפול לניהיליזם לבין דרך רוחנית, זה השואה. כשאני מנסה להסביר לעצמי את הריקות של האירוע שקרה, ומצד שני אני רואה שהיו שם אנשים עם המון חסד בגלגול שאני יכולה לתפוס אותו. שבתוך התהליך הזה, עזרו ועשו בתנאים בלתי אפשריים, אני לא מצליחה להסביר לעצמי בתנאים האלה, את הריקות. שם אני לא מצליחה.

המורה: כן. במקום שיש לנו רגשות מאד חזקים, קשה לנו לראות. כי הרגשות מאד מערפלים את הצלילות של ההבנה שלנו. ולכן אני נוטה לא לענות במישרין על השאלה על השואה, כי יש לכולנו פה רגשות מאד חזקים. אבל השואה לא יוצאת דופן מהחוקיות של קארמה. אין שום דבר מחוץ לחוקיות של קארמה.

אולי אני אקח שואה אחרת. אתמול הלכתי לסרט עם הבן שלי. אתם צריכים לראות את הסרט הזה. זה נקרא "ואלס עם באשיר". אולי ראיתם. האולם היה מלא מפה לפה. סרט מצויר, ישראלי, על הטבח של סברה ושתילה.⁵ היה מדהים הסרט.

בטבח של סברה ושתילה נכנסו אנשים, הפאלאנגות, והתחילו לירות בהמוני אנשים, שלא עשו להם שום רע. היו שם נשים וילדים וזקנים. הם פשוט לקחו, כמו בשואה בדיוק, העמידו אותם מול הקיר וירו בהם. ומראים את זה בסרט. אני מאמינה שזה נכון. שזה קרה. זאת אומרת. אותו דבר.

כל טבח הוא כזה. אנשים שקורה להם דבר כזה, יש להם הבשלה כזאת. זה יכול לבוא מהרבה גלגולים. קארמות לא נמחקות, אם לא מטהרים אותן. קארמות לא נמחקות, ולכן אנחנו לומדים את הדברים האלה, כדי שזה לא יקרה לנו. ושזה לא יקרה יותר בכלל בעולם שלי. בכלל.

ולפי הסרט, ישראל אפשרה לפאלאנגות לבצע את הדברים האלו. אפשרה להם להיכנס, כי צה"ל באותו זמן שלט בעניינים בלבנון, לא היה שם מישהו אחר, ואפשרו את הדבר הזה. מה זה אומר מבחינת

⁵ אירוע שקרה בתקופת מלחמת לבנון של שנת 1982.

הקארמה שלנו? בואו נסתכל. כל מי שהמיסים שלו מימנו את הצבא שלנו, והצבא שלנו איפשר את הדבר הזה, ועמד מן הצד, וזה מה שקרה שמה - אנחנו כולנו נושאים בקארמה הזאת.

עכשיו מה זה אומר? שאם אנחנו לא נעשה משהו מתוך הבנת הריקות, אנחנו נחווה שואה בעצמנו, אם זה בחיים האלו, או בחיים הבאים - אני לא יודעת מתי. אנחנו בישלנו את זה. אנחנו שתלנו את כל הזרעים יפה יפה. עכשיו מה נעשה? מה נעשה עם הקארמה הזאת? אנחנו כולנו מחזיקים אותה, ועוד מעשים אחרים בטח. הדבר הנורא הזה שראינו [בסרט] אתמול - עכשיו מה נעשה?

אם אני מבינה קארמה, אני עכשיו חייבת ליזום פעולה; גם לעזור למשפחות של הפליטים האלה, גם לגרום להביא את הפלנגות שיעזרו להם, או מי שנשאר מהפלנגות - אני לא יודעת, זה כבר עברו 25 שנה, אבל כל האנשים שמתתפים בקארמה - הפלנגות יצרו לעצמם קארמה איומה ונוראה. אנחנו עזרנו להם לייצר את הקארמה הזאת. עכשיו אנחנו גם חייבים להם. אנחנו עכשיו צריכים לדאוג גם לפלנגות שרצחו, ויחד איתם לעזור לפליטים. אחרת, כולנו נסכול שואה. **כולנו.**

הקארמה של אלה שנטבחו הבשילה ובוזה הסתיימה. אני לא יודעת איזה עוד קארמות יש להם. אולי יש להם עוד, ואולי פה גמרו. עכשיו אני צריכה לדאוג לאלה שנשארו בחיים. אלה שנשארו בחיים, עכשיו נושאים את כל הקארמה הזאת. וזה אנחנו.

מה זה אומר לגבי חיינו כאן ועכשיו?

אם אתם עקביים עם השקפת העולם של קארמה וריקות אתם לא יכולים עכשיו לשבת בשקט. אתם חייבים לעשות משהו, כי החרב מונפת מעל ראשינו. זה רק עניין של זמן וזה יבשיל. ואני לא יודעת מתי.

כן.

מהקהל: בהקשר הזה אני רציתי לשאול. אנחנו חיים במדינה, משלמים מיסים ויש לנו צבא, וסברה ושתילה זה משהו שאנחנו יודעים עליו. זאת אומרת שהוא הבשיל לנו. מה קורה עם כל מיני דברים, שנעשים שאנחנו לא יודעים עליהם? יש טבחים כאלה שאני פשוט לא יודעת עליהם.

המורה: עוד מעשי טבח כמו שהסינים טבחו בטיבטים והרגו מליון טיבטים, או יפנים שטבחו בסינים והרגו מיליוני סינים - העולם שלנו מלא בזוועה הזאת. אבל הסברה ושתילה קרוב לנו. זה עוד בחיים שלנו שילמנו מיסים שמימנו את זה. כולנו. בין אם היינו בצבא, ובין אם לא היינו בצבא. לפחות בחיים שלי.

אז יש דברים שיותר קרובים אלי, ויש דברים שיותר רחוקים ממני. לפי העוצמה של הקארמה.

- אז עם הדברים שממש קרובים אלי אני חייבת לפעול, כדי לנטרל אותם, אחרת זה יתפוצץ לי. זה יתפוצץ בפנים, זה חייב לבוא.
- עם הדברים שיותר רחוקים, אני צריכה לפעול ברמה יותר עמוקה לבער את התוקפנות מליבי בכל רמה.

כי מה אמרה הפרסנגיקה מדיימיקה: **הכול קיים בכוחו של מושג.** הכול מושגים שאנחנו משליכים על אוסף נתונים גולמיים, שהם ריקים מצד עצמם. שאין להם משמעות כזאת או אחרת. אם אני משליכה עולם שיש בו טבח ומלחמה וכל הזוועות האלה, אז המושגים האלה עוד חיים אצלי. אז זה אומר שהקארמה הזאת עוד פעילה אצלי, למי פחות, למי יותר. מי יותר קרוב למוקד האסון ומי יותר רחוק ממנו.

**לדברים האלה יש יישום מיידי בחיים שלנו. מיידי וחשוב.
הם לא תיאוריות שאנחנו מתווכחים, פרסנגיקה לעומת סוטנטריקה.
זה איך אני מפסיקה את הסבל שלי בחיים האלה כאן!**

אז כל אחד מאתנו חייב עכשיו לבוא ולהסתכל: איך אני מגיבה בחנות כשמישהו נדחף לי בתור? כי זה משמה בא. אפילו אם אני לא אומרת מילה, איך אני חושבת על זו שנדחפה בתור? זה משמה בא.

אני צריכה לחסל את הזרעים האלה בתוכי, אחרת אני אמשוך להשליך את זה בעולם, כי זה לא קיים מצד עצמו, זה לחלוטין ריק, הכול תוויות שאני משליכה.

(מנדלה)

(הקדשה)